

HISTORIA MEDIEVAL HISPÀNICA

Antoni Mª Udina

En tractar-se d'una matèria general i força àmplia no és possible un estudi aprofundit de tot el període. El curs s'estructurara en exposicions sobre determinats temes per part de grups d'alumnes que treballaren en equip, complementades amb el subsegüent debat i amb la il·lustració del que s'hagi exposat emprant textos de l'època que seran objecte de comentari.

Oferim, atítol indicatiu, una relació de temes possibles que hem seleccionat atenent al fet que molts d'ells han estat objecte d'enfocament divers per la historiografia, la qual cosa ha suscitat enriquidores polèmiques.

1. La societat hispanovisigoda: protofeudalisme, prefeudalisme, feudalisme?
2. La primera etapa de l'expansió cristiana. Conquesta i repoblació (718-1035).
3. La formació dels grans dominis monàstics.
4. La idea imperial hispànica i els cinc Regnes.
5. La qüestió del feudalisme hispànic (1000-1350)
6. La segona etapa de l'expansió cristiana: Conquesta o Reconquesta?
7. El desvetllament de la vida urbana peninsular (s.XI-XIV)
8. L'expansió mediterrània de la Corona d'Aragó.
9. La mutació o crisi del segle XIV
10. Institucions i societat a la baixa edat mitjana.
11. Les relacions internacionals dels regnes hispànics (s.XIII-XV).
12. Les bases de l'Espanya Moderna. El segle XV, final d'una època?

ORIENTACIO BIBLIOGRAFICA

Ens limiten a les obres de caire general, ja que al llarg del curs a'aportarà i es comentarà bibliografia concreta dels temes seleccionats.

Obres clàssiques, encara útils, en especial per a la història externa son: la Historia de España d'AGUADO BLEYE, Pedro Madrid, 1946, 6ª edició. De la Historia de España iniciada sota la direcció de MENENDEZ PIDAL i continuada per JOVER destaquem els vols. III, IV, V, VI, VII, XIV i XV, els únics publicats fins ara referents a l'Edat Mitjana.

L'obra de SOLDEVILA: Historia de España, Barcelona, 1954, en 8 vols. ens dóna una visió de la història hispànica des de la perifèria, la qual cosa contrasta amb els corrents històriogràfics dominants fins aleshores; es centra essencialment en la història política.

La polèmica entre CASTRO I SANCHEZ ALBORNOZ que afecta primordialment a la història medieval, ha d'ésser estudiada a partir de les seves pròpies obres, entre les quals destaquem la de CASTRO: España en su historia, Moros, Cristianos y judios. Barcelona. 1982, 2ª ed. y la de SANCHEZ ALBORNOZ: España un enigma històrico. Buenos Aires. 1962. Sense entrar en una bibliografia extensa sobre les crítiques asseyalem només l'assaig de CANTARINO, V. Entre monjes y musulmanes. El conflicto que fue España. Madrid, 1978.

Encara que l'assignatura es centri en la Hispania cristiana, hi ha continuades referències a Al-Andalus, que es poden seguir ben bé amb l'obra de Rachel ARIÉ: España musulmana s. VIII-XV, volum III de la Historia de España dirigida per TUÑON DE LARA, Barcelona, 1983. A més tenir en compte els volums IV i V de la Historia de España dirigida per M. PIDAL. Una visió sintètica i molt clara en WATT, M. Historia de la

España islámica. Madrid 1970.

En els anys cinquanta la Historia de España de GARCIA DE VALDEAVELLANO representa un nou intent de situar la història medieval -l'obra arriba al segle XIII- dins del contexte socio-econòmic i institucional.

Les úniques obres específiques sobre història econòmica son el Manual de historia económica de España de JAUME VICENS VIVES, Barcelona, 1969, 7ª ed. i l'obra col·lectiva dirigida pel mateix VICENS Historia social y económica de España y América, en 5 vols.

En els darrers quinze anys han proliferat diversos manuals sobre la història medieval d'Espanya, on s'han introduït les modernes tendències del pensament historiogràfic recent. Una de les primeres i més significatives d'aquestes obres és la de GARCIA DE CORTAZAR, J.A. La época medieval. Madrid. Alianza. 1973. Sense entrar en el detall del comentari de cadascun dels títols podem citar els manuals següents. MARTIN, J. Luis La Península en la Edad Media. Barcelona. 1976. MITRE, E. La España Medieval. Sociedades. Culturas. Estados. Madrid. Istmo. 1979. RIVERO, Isabel Compendio de historia medieval española. Madrid. 1982. SAYAS, J.L. i GARCIA MORENO L.A. Romanismo y Germanismo. El despertar de los pueblos hispánicos (s.IV-X), vol. II de la Hª de España dirigida per TUÑON DE LARA. Barcelona, 1982; obra que es complementa amb el volum següent de VALDEON, J., SALRACH, J.M. i ZABALO, X. Feudalismo y consolidación de los pueblos hispánicos. (s.XI-XV). Barcelona. 1980.

Destaquem finalment l'aportació estrangera a obres generals sobre l'edat mitjana hispànica o part d'ella. HILLGARTH, J.N. Los reinos hispánicos. 1250-1474. Barcelona. 1982, 2 vols.

McKAY, A. Spain in the middle ages. From Frontier to Empire 1100-1500. London 1977 (hi ha trad. castellana), y O'CALLAGHAN, J.A. History of Medieval Spain, London 1975.